

Концептът *дом* в українския прозаичен фолклор от първата половина на ХХ век: семантика на „загубата“

Оксана Кузменко

Литература

Б о р и с е н к о, Валентина 2007: *Усна історія про геноцид українців у 1932–1933 роках*. Київ: Стилос [Borysenko, Valentyna 2007: *Usna istoriia pro henotsyd ukrainsiv u 1932–1933 rokakh*. Kyiv: Stylos].

Б р и ц ы н а, Александра 1993: Пространство р., прастора б., простір у. – В: *Восточнославянский фольклор: словарь научной и народной терминологии*. Под ред. К. П. Кабашникова. Минск: Наука і техника, 291–293 [Britsyna, Aleksandra 1993: Prostranstvo r., prastora b., prostir u. – In: *Vostochnoslavjanskiy fol'klor: slovar' nauchnoy i narodnoy terminologii*. Pod red. K. P. Kabashnikova. Minsk: Navuka і tekhnika, 291–293].

Д а н и л ю к, Ніна 2010: *Поетичне слово в українській народній пісні*. Луцьк: Видавництво Волинського національного університету ім. Лесі Українки [Danyliuk, Nina 2010: *Poetychne slovo v ukrainskii narodnii pisni*. Lutsk: Vydavnytstvo Volynskoho natsionalnoho universytetu im. Lesi Ukrainky].

Д я к і в, Володимир 2008. «Фольклор чудес» у підрадянській Україні 1920-х років. Львів: Інститут народознавства НАН України [Diakiv, Volodymyr 2008. «Folklor chudes» u pidradianskii Ukraini 1920-kh rokiv. Lviv: Instytut narodoznavstva NAN Ukrainy].

Ж а й в о р о н о к, Віталій 2006: *Знаки української етнокультури. Словник-довідник*. Київ: Довіра [Zhaivoronok, Vitalii 2006: *Znaky ukrainskoї etnokultury. Slovnyk-dovidnyk*. Kyiv: Dovira].

К и р ч і в, Роман 2010: *Двадцять століття в українському фольклорі*. Львів: Інститут народознавства НАН України [Kyurchiv, Roman 2010: *Dvadsiate stolittia v ukrainskomu folklori*. Lviv: Instytut narodoznavstva NAN Ukrainy].

К о н о н ч у к, Тетяна 1998: «Ліпше моє, ніж наше». Хліб як ідеал добробуту, моралі народу та альтернатива голоду в традиційних зразках фольклору. Київ: Твім інтер [Kononchuk, Tetiana 1998: «Lipshe moje, nezhe nashe». *Khlib iak ideal dobrobutu, morali narodu ta alternatyva holodu v tradytsiinykh zrazkakh folkloru*. Kyiv: Tvim inter].

К о с т я к, Наталія 2007: Мовно-культурний образ дому у творах лемківських авторів другої половини ХХ ст. – In: *Lemkowie, Bojkowie, Rusini – historia, wspólczesność, kultura materialna i duhowa*. Legnica – Zelona Góra: Lemkowski Zespół Piesni і Tańca “Kuczera”, 451–464 [Kostiak, Nataliia 2007: Movno-kulturnyi obraz domu u tvorakh lemktivskykh avtoriv druhoi polovyny XX st. – In: *Lemkowie, Bojkowie, Rusini – historia, wspólczesność, kultura materialna i duhowa*. Legnica – Zelona Góra: Lemkowski Zespół Piesni і Tańca “Kuczera”, 451–464].

К р и н и ч н а я, Неонила А. 2011: *Крестьянин и природная среда в свете мифологии. Былички, бывальщины и поверья Русского Севера*. Тексты. Комментарии. Москва: Русский Фонд содействия образованию и науке [Krinichnaya, Neonila A. 2011: *Krest'yanin i prirodnyaya sreda v svete mifologii. Bylichki, byval'shchiny i pover'ya*

Russkogo Severa. Teksty. Kommentarii. Moskva: Russkiy Fond sodejstvuiya obrazovaniyu i nauke].

К р и м с ь к и й, Сергій 2008: *Під сигнатурою Софії*. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія» [Krymskiy, Serhii 2008: *Pid syhnaturou Sofii*. Kyiv: Vydavnychy dim «Kyuevo-Mohylianska akademiia»].

К у з ь м е н к о, Оксана 2007а: Актуалізація образу “могила” у сучасній фольклорній традиції про січових стрільців. – В: *Нове життя старих традицій: Традиційна українська культура в сучасному мистецтві і побуті*. Луцьк: Твердиня, 260–270 [Kuzmenko, Oksana 2007a: Aktualizatsiia obrazu “mohyla” u suchasni folklornii tradytsii pro sichovykh striltsiv. – In: *Nove zhyttia starykh tradytsii: Tradytsiina ukrainska kultura v suchasnomu mystetstvi i pobuti*. Lutsk: Tverdnyia, 260–270].

К у з ь м е н к о, Оксана 2007б: Польові матеріали з Західної Бойківщини (зап. 2006–2007 рр. Турківський р-н Львівська обл.). Домашній архів О. Кузьменко [Kuzmenko, Oksana 2007b: Polovi materialy z Zakhidnoi Boikivshchyny (zap. 2006–2007 rr. Turkivskiy r-n Lvivska obl.). Domashnii arkhiv O. Kuzmenko].

К у з ь м е н к о, Оксана 2008: Усна словесність про січове стрілецтво: деякі аспекти історичної дійсності та фольклорної естетики – В: *Схід-Захід: Історико-культурологічний збірник: Усна історія в сучасних соціально-гуманітарних студіях*. За ред. Володимира Кравченка, Гелінади Грінченко. Харків: Східний інститут українознавства ім. Ковальських, 139–149 [Kuzmenko, Oksana 2008: Usna slovesnist pro sichove striletstvo: deiakii aspekty istorychnoi diisnosti ta folklornoї estetyky. – In: *Skhid-Zakhid: Istoryko-kulturolohichniy zbirnyk: Usna istoriia v suchasnykh sotsialno-humanitarnykh studiiah*. Za red. Volodymyra Kravchenka, Helinady Hrinchenko. Kharkiv: Skhidnyi instytut ukrainoznavstva im. Kovalskykh, 139–149].

К у з ь м е н к о, Оксана 2009а: *Стрільцька пісенність: фольклоризм, фольклоризація, фольклорність*. Львів: Інститут народознавства НАН України [Kuzmenko, Oksana 2009a: *Striletska pisennist: folkloryzm, folkloryzatsiia, folklornist*. Lviv: Instytut narodoznavstva NAN Ukrainy].

К у з ь м е н к о, Оксана 2009б: Народна проза про Першу світову війну та січових стрільців: науковий збірник (Львів, 2009). – *Архів Інституту народознавства НАН України*, ф. 1, оп. 2. од. зб. 613, арк. 1–201 [Kuzmenko, Oksana 2009b: Narodna proza pro Pershu svitovu viinu ta sichovykh striltsiv: naukovyi zbirnyk (Lviv, 2009). – *Arkhiv Instytutu narodoznavstva NAN Ukrainy*, f. 1, op. 2. od. zb. 613, ark. 1–201].

К у з ь м е н к о, Оксана 2010: Концепт БАТЬКІВЩИНА в парадигмі художніх образів простору в фольклорних новотворах про виселення (на матеріалі власних записів із західної Бойківщини). – *Література. Фольклор. Проблеми поетики*, вип. 34, 210–219 [Kuzmenko, Oksana 2010: Kontsept VATKIVSHCHYNA v paradyhmi khudozhnikh obraziv prostoru v folklornykh novotvorakh pro vyseleattia (na materialii vlasnykh zapysiv iz zakhidnoi Boikivshchyny). – *Literatura. Folklor. Problemy poetyky*, vup. 34, 210–219].

К у з ь м е н к о, Оксана 2016: Художній простір і час у невольничій пісенності Другої світової війни: структурно-семантичний рівень. – В: *Художні модули хронотопу в культурно-мистецькому дискурсі*. Ред.-упоряд. Н.Ю. Акулова. Мелітополь: Видавництво МДПУ ім. Богдана Хмельницького, 125–128 [Kuzmenko, Oksana 2016: Khudozhnii prostir i chas u nevolnychii pisennosti Druhoi svitovoi viinu: strukturno-semantychnyi riven. – In: *Khudozhni modusy khronotopu v kulturno-*

mystetskomu dyskursi. Red.-uporiad. N.Yu. Akulova. Melitopol: Vydavnytstvo MDPU im. Bohdana Khmelnytskoho, 125–128].

Лыткина, Оксана 2012: Лингвокультурологический подход в изучении категории пространства. – В: *Мова і культура*. Т. 8, вип. 15. За ред. Дмитра Бурого. Київ: Видавництво Дім Дмитра Бурого, 135–139 [Lytkina, Oksana 2012: Lingvokul'turologicheskiiy podhod v izuchenii kategorii prostranstva. – In: *Mova i kul'tura*. Т. 8, вип. 15. За ред. Дмитра Бурого. Київ: Vidavnictvo Dim Dmitra Burago, 135–139].

Магрицька, Ірина 2008: *Врятована пам'ять. Голодомор 1932–33 років на Луганщині: свідчення очевидців*. Упор. Ірина Магрицька. Луганськ: Промдрук [Mahrytska, Iryna 2008: *Vriatovana pam'iat. Holodomor 1932–33 rokiv na Luhanshchyni: svidchennia ochevydtsiv*. Upor. Iryna Mahrytska. Luhansk: Promdruk].

Маланюк, Євген 1966: *Книга спостережень: у 2-х т. Т. 2: Проза*. Торонто: Гомін України [Malaniuk, Yevhen 1966: *Knyha sposterezhen: u 2-kh t. T. 2: Proza*. Toronto: Homin Ukrainy].

Назарук, Осип 1916: *Слідами українських січових стрільців*. Львів: Видання Спілки Визволення України [Nazaruk, Osyp 1916: *Slidamy ukrainskykh sichovykh striltstiv*. Lviv: Vydannia Spilky Vyzvolennia Ukrainy].

Неклюдов, Сергей Ю. 1972: *Время и пространство в бытине*. – В: *Славянский фольклор*. Москва: Наука, 18–45 [Neklyudov, Sergey Yu. 1972: *Vremya i prostranstvo v byiline*. – In: *Slavyanskiy fol'klor*. Moskva: Nauka, 18–45].

Плотникова, Анна А., Валерия. В. Усачёва 1999: *Дом*. – В: *Славянские древности: этнолингвистический словарь*. Т. 2. Москва: Международные отношения, 116–120 [Plotnikova, Anna A., Valeriya. V. Usachyova 1999: *Dom*. – In: *Slavyanskie drevnosti: etnolingvisticheskiy slovar'*. Т. 2. Moskva: Mezhdunarodnye otnosheniya, 116–120].

Раденкович, Любинко 2011: *Опасные места в славянской народной демонологии*. – В: *Славянский и балканский фольклор*. Москва: Индрик, 73–88 [Radenkovich, Lyubinko 2011: *Opasnyie mesta v slavyanskoj narodnoy demonologii*. – In: *Slavyanskiy i balkanskiy fol'klor*. Moskva: Indrik, 73–88].

Рюзен, Йорн 2010: *Нові шляхи історичного мислення*. Львів: Літопис [Riuzen, Yorn 2010: *Novi shliakhy istorychnoho myslennia*. Lviv: Litopys].

Сливка, Юрій (ред.) 2002: *Депортації. Західні землі кінця 30-х – поч. 50-х рр. Документи, матеріали, спогади*. Т. 3. Спогади, Інститут українознавства імені І. Крип'якевича НАН України. Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України [Slyvka, Yurii. (red.) 2002: *Deportatsii. Zakhidni zemli kintsia 30-kh – poch. 50-kh rr. Dokumenty, materialy, spohady*. Т. 3. Spohady, Instytut ukrainoznavstva imeni I. Kryp'iakevycha NAN Ukrainy. Lviv: Instytut ukrainoznavstva im. I. Kryp'iakevycha NAN Ukrainy].

Сокіл, Василь 2003: *Українці про голод 1932–1933. Фольклорні записи Василя Сокола*. Львів: Інститут народознавства НАН України [Sokil, Vasyl 2003: *Ukraintsi pro holod 1932–1933. Folklorni zapysy Vasyliia Sokola*. Lviv: Instytut narodoznavstva NAN Ukrainy].

Халюк, Леся 2012: *Усні наративи про переселення 1947 року українців у Польщі: тематична специфіка*. – *Народна творчість та етнологія*, № 3, 98–107 [Khaliuk, Lesia 2012: *Usni naratyvy pro pereselennia 1947 roku ukraintsiv u Polshchi: tematychna spetsyfika*. – *Narodna tvorchist ta etnolohiia*, No. 3, 98–107].

Халюк, Леся 2013: *Концепт «Малої Вітчизни» в усній прозі українців*

переселенців Польщі. – *Наукові записки «Острозької академії». Серія «Культурологія»*, вип. 11, 319–329 [Khaliuk, Lesia 2013: Kontsept «Maloi Vitchyzny» v usnii prozi ukraintsiv-pereselentsiv Polshchi. – *Naukovi zapysky «Ostrozkoï akademii». Seriiia «Kulturolohiia»*, vpr. 11, 319–329].

Шкляєва, Наталія 2014: *Волинські та поліські села в народних переказах. Збірник народних топонімічних переказів Західної Волині та Західного Полісся*. Упоряд. Наталія Шкляєва. Луцьк: Терен [Shkliayeva, Nataliia 2014: *Volynski ta poliski sela v narodnykh perekazakh. Zbirnyk narodnykh toponimichnykh perekaziv Zakhidnoi Volyni ta Zakhidnoho Polissia*. Uporiad. Nataliia Shkliayeva. Lutsk: Teren].

Adamowski, Jan 1999: *Kategoria przestrzeni w folklorze. Studium etnolingwistyczne*. Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej.

Bartmiński, Jerzy 2007: Dom i świat – opozycja i komplementarność. – W: *Językowe podstawy obrazu świata*. Wyd. 2. Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 167–177.

Bartmiński, Jerzy (red.) 2015: *Leksykon aksjologiczny Słowian i ich sąsiadów*, 2015: T. 1 DOM. Red. Jerzy Bartmiński, Iwona Bielińska-Gardziel, Beata Żywicka. Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej.

Benedyktowicz, Danuta, Zbigniew Benedyktowicz 1992: *Dom w tradycji ludowej*. Wrocław: Wiedza o kulturze.

Hajduk-Niżakowska, Janina 2004: Kulturowy kontekst osvajania przestrzeni zdegradowanej kataklizmem. – *Lud*, t. 88, 13–40.

Simonds, Dorota 1999: Więż regionalna a «mała ojczyzna». – W: *Studia etnologiczne i antropologiczne*, t. 2. Red. Irena Bukowska-Floreńska. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 65–74.

Оксана Кузьменко
Інститут народознавства НАН України
просп. Свободи 15
79000 Львів, УКРАЇНА
kuzmenko.oksana@gmail.com